

## BIZTOSITÁSI SZEMLE.

### A baleset fogalma a biztosítási jogban.

Irta: Dr. Beck Hugó kir. curiai bíró.

A baleset elleni biztosítás indító okai különbözők. Egyrészt visszavezethetők azon általános motivumokra, melyek egyáltalán minden biztosításnak alapját képezik; de másrészt és főleg megteremtette az intézményt azon szükség érzete, hogy a munkásosztálynak és különösen a nagyobb veszélyekkel járó foglalkozást gyakorló munkásoknak anyagi helyzete lehetőleg javítandó oly esetekben, midőn önhibájukon kívül baleset folytán keresetképtelenné váltak.

A baleset elleni biztosítás gyökereit Amerikában és Angliában találjuk. Innét lett áttűltetve a continentalis államokba. Angliában és Amerikában eleinte és leginkább azon balesetek ellen vétetett biztosítás, melyek az utast a vasutak s egyéb köz- és magánközlekedési vállalatok használata közben érik (ticket-biztosítás), később kiterjesztetett azok ellen is, melyek foglalkozás közben és ismét későbbben mindazon balesetek ellen, melyek egyáltalán és bárhol érik a biztosítottat.

Franziaországban és Olaszországban alkalmazva találjuk a baleset elleni biztosítást minden alakban. Egyénenkénti biztosítást tekintet nélkül a foglalkozásra és a balesetnek bárhol történt bekövetkezésére; együttes biztosítást a gyár- és teleptulajdonosok részéről a gyárban és a telepen alkalmazottak és munkások érdekében oly balesetek ellen, melyek őket hivatásszerű teendőknek lényeges gyakorlata alatt érik. Olaszországban a munkások baleset elleni biztosítása kisebb körre van szorítva, mint más országokban, mert itt a kölcsönös segélyezésre alakult munkássegyletek (melyeknek jelenlegi vagyona 30 millió lírát tesz ki és melyeknek jogi személyiségét az 1886. április 15-iki törvény elismerte) balesetek alkalmazásával jelentékeny segélyösszegek nyújtása által sokat lendítenek a munkások anyagi helyzetén.

Németországban a gyárosok karolták fel az intézményt, hogy elhárítsák magukról azon kártérítési kötelezettséget, melyet a törvény a náluk alkalmazott munkásoknak foglalkozásuk alatt ért balesete alkalmából reájok rótt. Később azonban a munkaadó biztosítást keresett baleset ellenében, mely munkásait éri. És ezt követte a munkásosztály baleset elleni kötelező, együttes biztosításának állami szabályozása, eleinte kisebb és azután szélesebb körben.

Ausztriában a baleset elleni biztosítás fejlődése a németországihoz hasonló irányban halad. Meghonosodott az egyénenkénti és az együttes biztosítás intézménye. Az együttes biztosítás kötelező állami szabályozása itt is már törvény alakjában promulgáltatott.

Hazánkban a baleset elleni biztosítás csak néhány év óta van használatban és kiterjed a baleset minden nemére egész általánosságban. Megtaláljuk itt az együttes biztosítást és az egyénekenkénti biztosítást, foglalkozás közben vagy azonkívül bekövetkezett balesetek ellenében.

A baleset elleni biztosítás kártérítést nyújt azon esetre, ha baleset oly testi sérülést idéz elő, mely a biztosított halálát okozza, vagy a melynek következtében a biztosított teljesen munkaképtelenné vagy ideiglenesen keresetképtelenné válik.

A biztosító vállalatok feltételeiben nálunk is, külföldön is, rendszerint a baleset eredményét és részben a kártalanítás alapfeltételeit találjuk körvonalozva, de nem a baleset fogalmát.

Vizsgáljuk a baleset fogalmának alkotó elemeit és nézzük meg közelebbről azon jellegző ismérveket, melyek a baleset biztosításjogi fogalmának meghatározásához szükségeltetnek.

A baleset nélkülözhetlen kelléke a véletlen. A testi sérülést okozó behatásnak véletlennel kell lenni.

Véletlen alatt általánosságban oly esélyt értünk, melyet lehetőnek tartunk, de melynek jelentkezése váratlan, bekövetkezése előre nem látott és bizonyossággal előre meg sem határozható (pl. a háztetőről tél idején leesik egy nagy hótömb). Ez azonban biztosításjogi szempontból nem véletlen. A biztosításjogi véletlennél megkívánatik, hogy vonatkozásban álljon az egyénnel és kárt okozzon testi integritásában. Vagyis az előre nem látott és nem feltételezett esélynek vonatkozásban kell lennie az individuummal és valamely kárt okozó hatással kell kapcsolatban állania.\* (Pl. a háztetőről tél idején leeső hótömb az arra menőt megsérti.)

Az előre nem látott, váratlan esély vagy olyan lehet, mely az adott körülmények között, kellő gondosság mellett nem volt előre látható, vagy végre olyan, mely a rendes gondosság szem előtt tartása mellett előre látható volt.

Ha már most figyelemmel vagyunk azon általános biztosításjogi elvre, hogy a biztosító nem felelős azon kárért, melyet a biztosított saját hibájából idézett elő, akkor a baleset elleni biztosítás természetéből folyónak fogjuk találni azon követelményt, hogy a véletlen, melynek behatása a testi sérülést okozza, olyan legyen, melyet a biztosított az adott körülmények között rendes gondosság mellett előre nem láthatott.

\* König szerint: „Eine schadenbringende Thatsache, welche wenigstens nach dem gewöhnlichen Lauf der Dinge nicht einzutreffen pflegt.“ („Ueber den Begriff des Unfalles“ 24. l.) Honegger szerint a ténynek nem kell okvetlenül kárt okozni. („Der Begriff des Unfalles“ 19. l.) Ezen nézetet tévesnek tartjuk. Ha a háztetőről leesett hótömb az arra menőre zuhan és nem sérti meg, ez véletlen ugyan általános, de nem biztosításjogi értelemben. Vasúti összeütközésnél az utas kiugrik a kocsiból és nem sérül meg: véletlen. Az esés következtében sérülést szenved: biztosításjogi véletlen.

Nincs jogszerű indok, mely megkivánná az abszolút véletlen fenforgását, — ha csak az egész baleset elleni biztosítást nem akarjuk illusoriussá tenni, — de igenis általános biztosításjogi szempontból megkövetelendő, hogy a biztosított a baleset elhárításában a rendes gondosságot el ne hanyagolja.

Gyalog utas nagy hidegben utnak ered; utközben roszul lesz és annyira elbágyad, hogy nem folytathatja utját és megfagy. Gyalogos nagy hidegben utnak ered, utközben lefekszik, elalszik, megfagy. Utas kihajol a vasuti kocsiból, egy mellette elrobogó vonat szétzuzza karját. Utas kihajol a vasuti kocsiból, habár tudja, hogy ép akkor vonat fog mellette elrobogni és karja megsérül. Mindkét példa első eseteiben nem hiányzik a rendes gondosság, utóbbi eseteiben a rendes gondosság el van hanyagolva.\*

(Folytatása következik.)

## A gyermekek biztosítása baleset ellen.

Irta: Dr. Berényi Pál keresk. akad. tanár.

Idők folyamán és ama számtalan kísérletezés után, a mely a biztosítás terén felmerült, meggyőzte a szakembereket arról, hogy a felmerült, gyakorta nagyon is egészségesnek tetsző biztosítási tervezetek, a mennyiben nem vonatkoznak sem a kársem az életbiztosításra, nagyrészt kivihetetlenek vagy megvalósítás esetén olyan nehézségekkel kell küzdeniök, hogy valamelyes prosperáló üzleti tevékenységet azokhoz fűzni lehetetlen.

Nem zárják ki e bevezető és az általánosságból merített sorok a biztosítás ágainak szaporíthatását. Nincsen még minden kimerítve. Sok, nagyon sok van még hátra a biztosítás számára olyan talaj, a melybe az eredmény biztos reményében lehet vetni. Csak az a különös, hogy gyakorta a legkétségesebb ideák megvalósítására akad tőke, amíg más részről nyereséggel, erkölcsi és anyagi haszonnal kecsegtető tervek, éveken át keresik a tőkét, a mely megvalósításukhoz segitene.

Hiszen csak arra kell emlékeztetnünk, hogy milyen hosszú időre, mennyi agitálásra és harcra volt szükség, amíg a baleset ellen való biztosítás hitelre találhatott és megvalósítható lett?!... Nyereséges voltukban alig merészelték hinni a leg-

\* König azt kívánja, hogy a sérülés vis major által idéztessék elő. Szerinte csak az „unabwendbarer Ausserer Zufall“ adja meg a baleset ellen biztosítottnak a kártérítéshez való jogot. (Id. m. 42. l.) Ezen álláspontot Honegger, az angol-amerikai judicaturára és a biztosító vállalatok kötvény feltételeire való hivatkozás mellett tarthatatlannak mondja (Id. m. 30. 31. l.)